

Postoje mladých ľudí slovenskej národnosti v Maďarsku k funkciám slovenčiny (v dvoch situačných kontextoch)¹

Jozef Výrost, Spoločenskovedný ústav SAV, Košice, vyrost@saske.sk

VÝROST, Jozef. Attitudes of young Slovaks in Hungary to the functions of Slovak language (in two situational contexts). *Individual and Society*, 2011, Vol. 14, No. 3.

Analysis of 200 young people (Slovaks) from Hungary and from nationally mixed area of Slovakia answers on the scales measuring attitudes to the functions of mother tongue in two specific situational contexts (family, school) led to the identification of the main differences: attitudes of the Slovaks in Hungary are less positive as the attitudes of comparative group and the order of preferred functions of mother tongue (1. value, 2. comprehensive, 3. denominative, 4. cultural) differs from the comparative group too (1. denominative, 2. comprehensive, 3. value, 4. cultural). The situational context demonstrated serious impact on the manifested attitudes of the target group (young Slovaks in Hungary): all 4 identified functions of the language were rated more positively in the school context.

Young Slovaks in Hungary. Attitudes to the mother tongue functions.

1. Úvod

Funkcie jazyka sú témou, ktorá znie veľmi vážne v ušiach reprezentantov viacerých vedných odborov. Považujeme za vhodné pripomenúť, že pohľady (sociálnej) psychológie na jazyk a jeho funkcie v živote človeka sú špecifické, menej sa zaoberajú jeho formálnou stránkou a zameriavajú sa skôr na vplyv jazyka na formovanie jeho psychiky. Osobitne si všímajú pôsobenie sociálneho prostredia a význam (materinského) jazyka pre psychosociálny a osobnostný vývin jedinca (napr. klasické práce Jeana Piageta, 1970 a Leva Semionoviča Vygotského, 1976).

V príspevku, ktorý sa hoci len čiastočne dotýka funkcií jazyka, sa pozerá na ne skôr optikou účastníkov jazykovej komunikácie a zaoberá sa ich zovšeobecnenou skúsenosťou. Je však tiež potrebné venovať pozornosť aj tým jeho viac formálnym stránkam. Túto úlohu zjednodušuje vývoj, ktorý možno v poslednom období zaznamenať v lingvistike. Povedané slovami Fredericka Newmeyera (1998), je tu zrejma prítomnosť dvoch širokých línií v lingvistike: formalistická (štrukturalistická, generativistická) orientácia, ktorá ďalej vidí svoju hlavnú úlohu v charakterizovaní formálnych vzťahov medzi gramatickými elementmi a funkcionalistickú, ktorá kladie skôr dôraz na syntax, interakciu formy s významom a diskurz. Aj preto, i keď bola možnosť oprieť sa o nejakú všeobecne akceptovanú klasifikáciu funkcií jazyka (napr. R. Jakobsona, 1960, vo výklade L. Héberta, 2011), priklonili sme sa k inej alternatíve: keďže rozhodujúca časť verbálnej komunikácie sa realizuje na vedomej úrovni, dáva nám to možnosť pozrieť sa na ňu očami jej realizátorov v podobe ich zovšeobecnenej skúsenosti (postoje) na to, do akej miery je daný jazyk využívaný v konkrétnom kontexte (v našom prípade rodina, škola) na dorozumievanie (dorozumievacia funkcia), označovanie predmetov a javov (pomenúvacia funkcia), prenos špecifických kultúrnych hodnôt (kultúrna funkcia) a aký význam je osobou pripisovaný komunikácii v danom jazyku (hodnotová funkcia).

---

¹ Príspevok vznikol v rámci grantového projektu VEGA 2/93/2009

Výskum v takomto zameraní nie je ojedinelou iniciatívou: EU sa hlási k ochrane a podpore menšinových jazykov nielen deklaratívne, ale usiluje sa organizovať podmienky pre pravidelné dlhodobé štúdium prebiehajúcich procesov. V roku 1992 iniciovala podrobné štúdium regionálnych a menšinových jazykových komunit (Euromosaic Study²), ktoré sa s príchodom nových členov postupne rozširovalo (v roku 1995 sa novými členmi EU stali 3 krajiny, v roku 2004 a 2009 ďalších 12). Dlhodobý záujem o túto oblasť sa prejavil v realizácii ďalších aktivít a projektov.³

2. Metóda

V príspevku budeme analyzovať výsledky výskumu v rámci riešenia grantového projektu nazvaného Jazykovo-komunikačné správanie slovenskej mládeže v Maďarsku a na Slovensku v situačnom kontexte intraetnického používania hovorenej slovenčiny,⁴ získané prostredníctvom časti aplikovanej metodiky, nazvanej **Škála postojov k funkciám materinského jazyka**

Postojová škála (PŠ):

V súlade so stanovenými cieľmi celého výskumného projektu, účelom tejto metodiky bolo posúdenie postojov k funkciám materinského jazyka, ktoré plní v osobnom živote respondentov, v dvoch vybraných situačných kontextoch: v rodine a v škole. Konkrétne išlo o tieto 4 funkcie: dorozumievaciu, pomenúvaciu, kultúrnu a hodnotovú.

Na vyjadrenie miery personálneho významu danej funkcie materinského jazyka respondentmi bola použitá 10-bodová posudzovacia (ratingová) škála. Napr. v prípade posudzovania dorozumievacej funkcie otázka znela:

Vyznačte prosím, do akej miery je pre Vás vo všeobecnosti dôležité dorozumieť sa, hovoriť v slovenčine:

v rodine

(1 – vôbec nie, 10 – veľmi dôležité)

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

v škole

(1 – vôbec nie, 10 – veľmi dôležité)

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Vnútornú konzistenciu postojovej škály zloženej z 8 položiek (4 funkcie, každá v 2 situačných kontextoch) sme overovali výpočtom Cronbachovho koeficientu alfa (C_α). Jeho hodnota, teda koeficient reliability bol $C_\alpha=0,82$, čo považujeme za veľmi plauzibilný výsledok.

O úzkej vzájomnej súvislosti položiek (a teda i sledovaných funkcií) vypovedajú aj vypočítané koeficienty korelácií (jednotlivých položiek x celkové skóre v PŠ), ktoré uvádzame v tab. č. 1:

Funkcie slovenčiny	korelácia	významnosť
Dorozumievacia (v rodine)	0,726**	0,0001
Dorozumievacia (v škole)	0,559**	0,0001
Pomenúvacia (v rodine)	0,690**	0,0001

² http://ec.europa.eu/languages/documents/euromosaic-study-comparative-summary_en.pdf

³ Europa diversa, <http://www.europadiversa.org/cat/index.html>, ADUM, http://www.adum.info/app/adum/web/01_presentation/index.html, Languageplanning, <http://www.languageplanning.eu/home/Pages/index.aspx>, Network to promote linguistic diversity, <http://www.npld.eu/aboutus/Pages/Default.aspx>, Regional and Minority Language Products, http://ec.europa.eu/languages/languages-of-europe/rml-products_en.htm, atď.

⁴ O koncepte projektu pozri príspevok M. Homišinovej v tomto čísle časopisu: *Koncept výskumného projektu...*

Pomenúvacia (v škole)	0,602**	0,0001
Kultúrna (v rodine)	0,731**	0,0001
Kultúrna (v škole)	0,569**	0,0001
Hodnotová (v rodine)	0,800**	0,0001
Hodnotová (v škole)	0,605**	0,0001

Ako vidieť, všetky hodnoty korelačných koeficientov sú štatisticky významné a vysoko prekračujú obvykle sledovanú hranicu $p < 0.01$.

3. Výsledky

Jednoduchú orientáciu v získaných výsledkoch poskytuje preferencia jednotlivých funkcií slovenčiny v oboch skupinách. Táto informácia tvorí obsah tabuľky:

Tab. č. 2: Postoje k funkciám slovenčiny Slovákov v Maďarsku a Slovákov na Slovensku

Funkcie slovenčiny	Slováci v Maďarsku	Slováci na Slovensku
Dorozumievacia (v rodine)	4,66	7,82
Dorozumievacia (v škole)	7,81	9,26
Pomenúvacia (v rodine)	5,27	9,69
Pomenúvacia (v škole)	6,66	9,58
Kultúrna (v rodine)	5,02	6,37
Kultúrna (v škole)	6,67	6,49
Hodnotová (v rodine)	5,49	7,87
Hodnotová (v škole)	8,10	8,23
PŠ celkové skóre	6,23	8,16

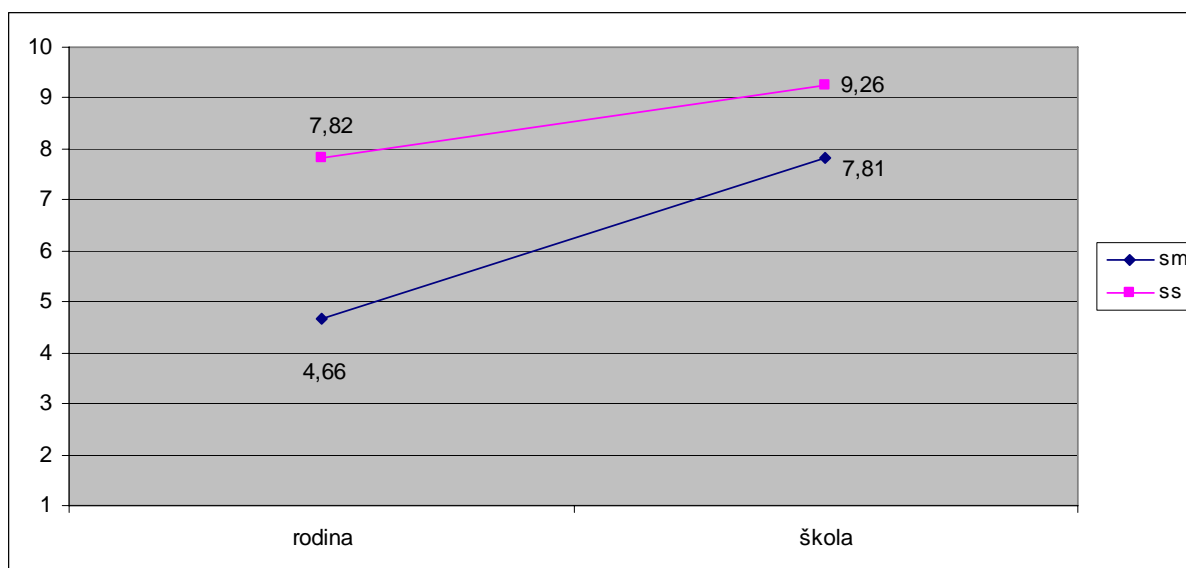
Aj pri zbežnom pohľade na údaje uvedené v tabuľke sú zrejmé dve základné skutočnosti:

- Postoje v skupine Slovákov z národnostne zmiešaných oblastí SR v jednotlivých čiastkových ukazovateľoch (okrem postoja k kultúrnej funkcii jazyka v škole) i celkovom skóre v škále sú pozitívnejšie ako postoje v skupine Slovákov v Maďarsku.
- Skóre v jednotlivých ukazovateľoch kolíše, pričom väčšinou sú postoje k funkciám jazyka v kontexte školy vyššie ako v situačnom kontexte rodiny.

Pochopiteľne tieto údaje slúžia len vstupnej orientácii v distribúcii výsledkov. Pre hlbšie analýzy súvislostí je potrebné siahnuť po výkonnejších nástrojoch štatistického dokazovania. V ďalšej časti preto uvádzame výsledky jednofaktorovej multivariačnej analýzy rozptylu (Oneway MANOVA), kde ako nezávislá premenná (antecedent) vystupujú skupiny respondentov (Slováci v Maďarsku – SM a na Slovensku – SS) a ako závislé premenné (konzekvent) jednotlivé postoje k funkciám jazyka v dvoch situačných kontextoch.

Postoje k dorozumievacej funkcii slovenčiny

Znenie položky, zameranej na posúdenie osobného významu dorozumievacej funkcie materinského jazyka v dvoch vybraných kontextoch, s ktorou sme sa obrátili na respondentov, sme už uviedli vyššie pri popise metodiky. Postoje k slovenčine ako prostriedku dorozumievania v rodine a škole teda budú prvým krokom našej analýzy.

Graf č. 1: Postoje k dorozumievacej funkcii slovenčiny u výberového súboru Slovákov v Maďarsku (sm) a na Slovensku (ss) v rodine a škole

Uskutočnená štatistická analýza (MANOVA, N=197) slúžila na určenie efektu skupiny (Slováci v Maďarsku – sm; Slováci na Slovensku – ss) na postoje respondentov v dvoch kontextoch (rodina, škola). Potvrdili sa štatistické významné rozdiely v pôsobení nezávislej premennej – skupiny (sm a ss) na závislé premenné (Wilksova $\Lambda = 0,74$, $F_{(2, 196)} = 35,12$, $p < 0,0001$ a multivariačné η^2 vyplývajúce z hodnoty Wilksovej Λ bolo akceptovateľné s hodnotou 0,26). Možno konštatovať, že postoje Slovákov na Slovensku v prvom kontexte „rodina“ ($F_{(2, 197)} = 62,14$, $p < 0,0001$, $\eta^2 = 0,24$) i druhom, „škola“ ($F_{(2, 197)} = 26,98$, $p < 0,0001$, $\eta^2 = 0,12$) sú pozitívnejšie ako postoje Slovákov v Maďarsku a tento rozdiel je štatisticky významný.

Súčasne možno konštatovať, že postoje Slovákov v Maďarsku sú pozitívnejšie v kontexte škola ako v kontexte rodina (t-test pre párované výbery, N=99, $M_{sm-skola} = 7,82$, $SD_{sm-skola} = 2,33$, $M_{sm-rodina} = 4,66$, $SD_{sm-rodina} = 3,02$, $t_{(99)} = 9,39$, $p < 0,0001$) a to isté platí aj pre postoje Slovákov na Slovensku ($M_{ss-skola} = 9,26$, $SD_{ss-skola} = 1,54$, $M_{ss-rodina} = 7,81$, $SD_{ss-rodina} = 2,62$, $t_{(99)} = 6,06$, $p < 0,0001$).

Postoje Slovákov v Maďarsku k dorozumievacej funkcii slovenčiny teda majú, ako môžeme vidieť, menej pozitívnu valenciu ako u Slovákov na Slovensku, ktorí pripisujú väčší akcent potrebe hovoriť v tomto jazyku. Z dvoch sledovaných kontextov u oboch skupín vystupuje kontext školy dominantnejší ako rodina.

Postoje k pomenúvacej funkcii slovenčiny

Znenie položky, na ktorú respondenti odpovedali, v prípade pomenúvacej funkcie materinského jazyka bolo nasledovné:

Vyznačte prosím, do akej miery dokážete vyjadriť, pomenovať svoje pocity, nálady v slovenskom jazyku:

k rodinným príslušníkom

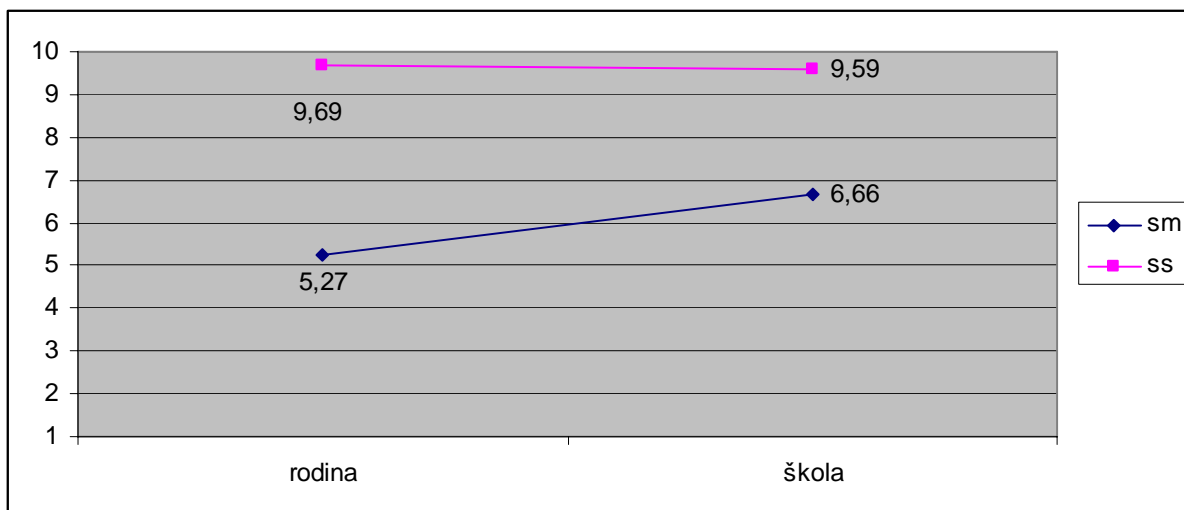
(1 – vôbec nie, 10 – veľmi dobre)

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

k spolužiakom školy

(1 – vôbec nie, 10 – veľmi dobre)

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Graf č. 2: Postoje k pomenúvacej funkcii slovenčiny u výberového súboru Slovákov v Maďarsku (sm) a na Slovensku (ss) v rodine a škole

Štatistická analýza aj v tomto prípade mala určiť efekt skupiny (sm a ss) na postoje respondentov v dvoch kontextoch (rodina, škola). Potvrdili sa štatistické významné rozdiely v pôsobení skupín na závislé premenné (Wilksova $\Lambda = 0,73$, $F_{(2, 197)} = 110,04$, $p < 0,0001$ a multivariačné η^2 vyplývajúce z hodnotu Wilksovej $\Lambda = 0,53$). Možno konštatovať, že postoje k pomenúvacej funkcii slovenčiny u Slovákov na Slovensku v prvom kontexte „rodina“ ($F_{(2, 197)} = 192,93$, $p < 0,0001$, $\eta^2 = 0,49$) i druhom, „škola“ ($F_{(2, 197)} = 129,65$, $p < 0,0001$, $\eta^2 = 0,39$) sú pozitívnejšie ako postoje Slovákov v Maďarsku a tento rozdiel je štatisticky významný. Súčasne možno konštatovať, že postoje Slovákov v Maďarsku sú pozitívnejšie v kontexte škola ako v kontexte rodina ($N = 100$, $M_{sm-skola} = 6,66$, $SD_{sm-skola} = 2,26$, $M_{sm-rodina} = 5,27$, $SD_{sm-rodina} = 3,06$, $t_{(100)} = 5,13$, $p < 0,0001$). Postoje Slovákov na Slovensku sa v závislosti od kontextu nelíšia a svojimi hodnotami sa pohybujú na hornom konci odpovedovej škály ($N = 99$, $M_{ss-skola} = 9,59$, $SD_{ss-skola} = 1,19$, $M_{ss-rodina} = 9,69$, $SD_{ss-rodina} = 0,80$, $t_{(99)} = 0,95$, $p < 0,343$). Postoje Slovákov v Maďarsku k pomenúvacej funkcii slovenčiny teda majú, ako môžeme vidieť, podobne ako v predchádzajúcom prípade, menej pozitívnu valenciu ako Slovákov na Slovensku. Z dvoch sledovaných kontextov len u skupiny Slovákov v Maďarsku vystupuje kontext školy dominantnejší, ako rodina.

Postoje ku kultúrnej funkcii slovenčiny

Vyznačte prosím, do akej miery sa domnievate, že používanie slovenčiny Vám pomáha zachovávať slovenské kultúrne tradície?

v rodine

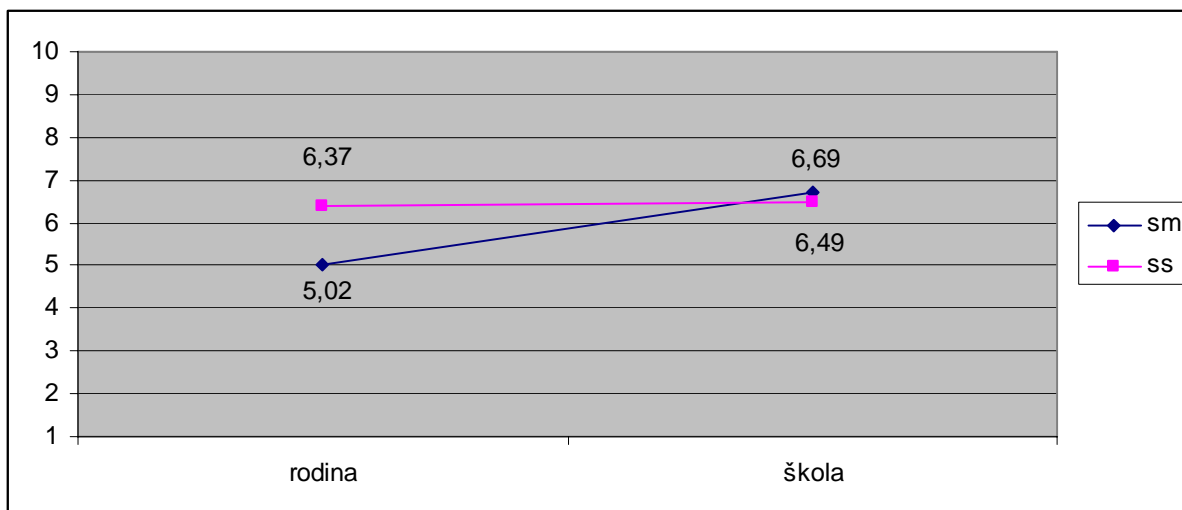
(1 – vôbec nie, 10 – veľmi)

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

v škole

(1 – vôbec nie, 10 – veľmi)

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Graf č. 3: Postoje ku kultúrnej funkcii slovenčiny u výberového súboru Slovákov v Maďarsku (sm) a na Slovensku (ss) v rodine a škole

Aj v tomto prípade sa potvrdili štatistické významné rozdiely v pôsobení skupín respondentov na závislé premenné (Wilksova $\Lambda = 0,73$, $F_{(2, 197)} = 13,16$, $p < 0,048$ a multivariačné η^2 vyplývajúce z hodnotu Wilksovej $\Lambda = 0,12$). Možno konštatovať, že postoje k kultúrnej funkcii slovenčiny u Slovákov na Slovensku v prvom kontexte „rodina“ ($F_{(2, 198)} = 9,98$, $p < 0,002$, $\eta^2 = 0,05$) sú pozitívnejšie ako postoje Slovákov v Maďarsku a tento rozdiel je štatisticky významný. V druhom kontexte, „škola“, sa rozdiely neprejavili ($F_{(2, 198)} = 0,22$, $p < 0,637$, $\eta^2 = 0,01$).

Je zrejmé, že postoje Slovákov v Maďarsku sú pozitívnejšie v kontexte škola ako v kontexte rodina ($N=99$, $M_{sm-skola}=6,69$, $SD_{sm-skola}=2,72$, $M_{sm-rodina}=5,02$, $SD_{sm-rodina}=3,02$, $t_{(99)}=6,13$, $p < 0,0001$). Postoje Slovákov na Slovensku sa v závislosti od kontextu nelíšia ($N=99$, $M_{ss-skola}=6,49$, $SD_{ss-skola}=2,98$, $M_{ss-rodina}=6,37$, $SD_{ss-rodina}=3,01$, $t_{(99)}=0,84$, $p < 0,401$).

Postoje Slovákov v Maďarsku ku kultúrnej funkcii slovenčiny teda majú, ako môžeme vidieť, menej pozitívnu valenciu ako postoje Slovákov na Slovensku. Z dvoch sledovaných kontextov len u skupiny Slovákov v Maďarsku vystupuje kontext školy dominantnejší ako rodina.

Postoje k hodnotovej funkcii slovenčiny

Vyznačte prosím, do akej miery je pre Vás cenné, hodnotné, že hovoríte po Slovensky? Ako veľmi si to vážite?

v rodine

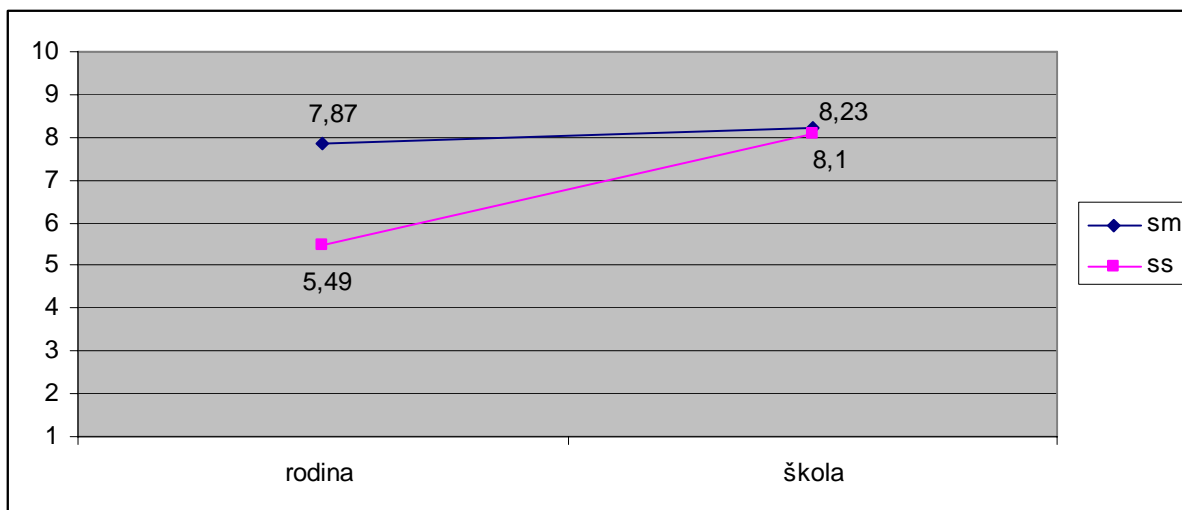
(1 – vôbec nie, 10 – veľmi cenné)

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

v škole

(1 – vôbec nie, 10 – veľmi cenné)

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

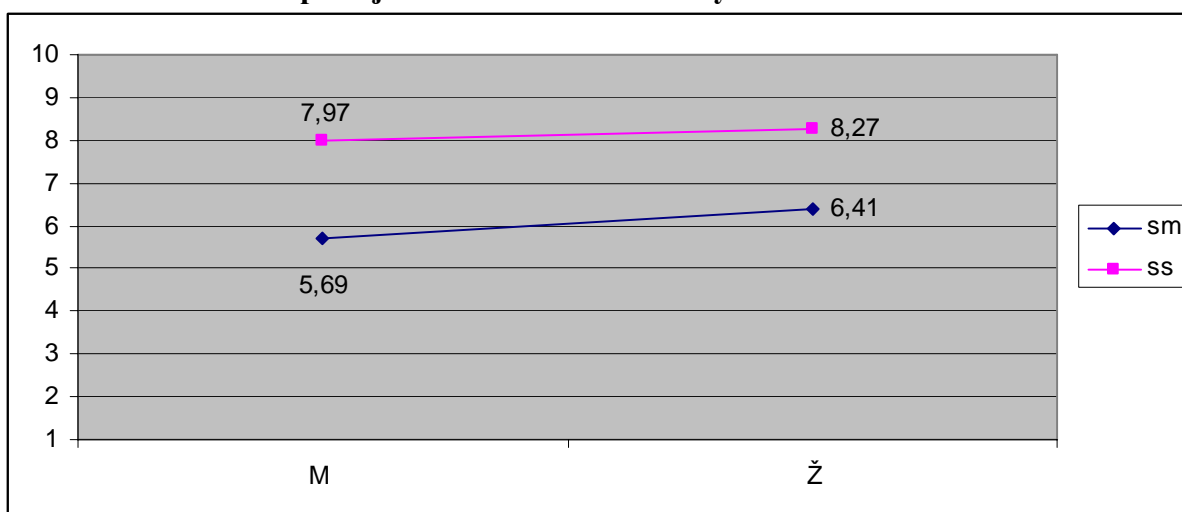
Graf č. 4: Postoje k hodnotovej funkcii slovenčiny u výberového súboru Slovákov v Maďarsku (sm) a na Slovensku (ss) v rodine a škole

Potvrdila sa prítomnosť štatisticky významných rozdielov v pôsobení skupín respondentov (sm a ss) na závislé premenné (Wilksova $\Lambda = 0,79$, $F_{(2, 196)} = 25,98$, $p < 0,0001$ a multivariačné η^2 vyplývajúce z hodnotu Wilksovej $\Lambda = 0,21$). Možno konštatovať, že postoje k hodnotovej funkcii slovenčiny u Slovákov na Slovensku v kontexte „rodina“ ($F_{(2, 196)} = 33,20$, $p < 0,0001$, $\eta^2 = 0,14$) sú pozitívnejšie ako postoje Slovákov v Maďarsku a tento rozdiel je štatisticky významný. V druhom kontexte „škola“ sa rozdiely neprejavili ($F_{(2, 196)} = 0,15$, $p < 0,700$, $\eta^2 = 0,01$).

Súčasne možno konštatovať, že postoje Slovákov v Maďarsku sú pozitívnejšie v kontexte škola ako v kontexte rodina ($N=99$, $M_{sm-skola}=8,10$, $SD_{sm-skola}=2,31$, $M_{sm-rodina}=5,49$, $SD_{sm-rodina}=3,28$, $t_{(99)}=9,16$, $p < 0,0001$) a to isté platí aj pre postoje Slovákov na Slovensku, aj keď tu je signifikantnosť rozdielov o trochu menšia, stále však podstatná ($M_{ss-skola}=8,23$, $SD_{ss-skola}=2,52$, $M_{ss-rodina}=7,87$, $SD_{ss-rodina}=2,48$, $t_{(99)}=2,38$, $p < 0,019$).

Postoje Slovákov v Maďarsku k hodnotovej funkcii slovenčiny v kontexte rodiny teda majú, ako môžeme vidieť, menej pozitívnu valenciu ako Slovákov na Slovensku. V kontexte škola sa rozdiely medzi skupinami neprejavili.

Celkové skóre v škále postojov k funkciám slovenčiny

Graf č. 5: Skóre v škále postojov k funkciám slovenčiny u výberového súboru Slovákov v Maďarsku (sm) a na Slovensku (ss) v závislosti od rodu

Potvrdenie popisovaných trendov v distribúcii výsledkov prináša analýza celkového skóre v Škále postojov k funkciám materinského jazyka. Medzi skupinami sa opäť prejavili štatisticky významné rozdiely v už popísanom smere (ANOVA, $N=198$, $df=1$, $F=67,03$, $p<0,0001$). Ako možno vidieť v grafe č. 4, výberový súbor Slovákov z národnostne zmiešaných území Slovenska, mužov (priemer odpovedí na 10 bodovej škále $M_{ss-M}=7,97$) i žien, ($M_{ss-ž}=8,27$) pozitívnejšie vníma sledované funkcie slovenčiny ako výberový súbor Slovákov v Maďarsku (priemer odpovedí mužov $M_{sm-M}=5,69$ a žien $M_{sm-ž}=6,41$). Aj v prípade nezávislej premennej rod sme zaznamenali štatisticky významné rozdiely (ANOVA, $F=4,08$, $p<0,045$), hoci nie až také výrazné, ako v predchádzajúcom prípade: postoje žien k analyzovaným funkciám jazyka boli pozitívnejšie ako mužov.

4. Záver

V uskutočnenom spôsobe analýzy dát išlo o posúdenie subjektívneho vnímania a hodnotenia (postoje) vybraných funkcií materinského jazyka v dvoch sledovaných kontextoch – rodine a škole – u Slovákov, študentov stredných a vysokých škôl v Maďarsku a pre účely porovnania nám slúžili odpovede Slovákov zo slovensko-maďarsky zmiešaných oblastí Slovenska.

Pri pohľade na získané výsledky sa ponúka niekoľko zovšeobecnení:

Poradie (dôležitosť) funkcií slovenčiny podľa postojov v skúmaných skupinách je rozdielne: kým u Slovákov v Maďarsku je na prvom mieste hodnotová funkcia (priemer dosiahnutého skóre v rating škálach v oboch kontextoch $M_{sm_h}=6,79$), na druhom dorozumievacia ($M_{sm_d}=6,24$), na treťom pomenúvacia ($M_{sm_p}=5,97$) a na štvrtom kultúrna funkcia ($M_{sm_k}=5,85$), v druhej skupine, u Slovákov z národnostne zmiešaných oblastí Slovenska je poradie iné: na prvom mieste pomenúvacia funkcia ($M_{sm_p}=9,64$), na druhom dorozumievacia ($M_{sm_d}=8,54$), na treťom hodnotová ($M_{sm_h}=8,05$) a na štvrtom kultúrna ($M_{sm_k}=6,43$).

Aj z hodnoty jednotlivých priemerov vidieť, že postoje Slovákov na Slovensku sú vo vzťahu k všetkým sledovaným funkciám jazyka pozitívnejšie. Uskutočnená analýza potvrdila, že tieto rozdiely medzi oboma skupinami sú štatisticky významné, vo všetkých funkciách v kontexte rodina a v dvoch (dorozumievacia a pomenúvacia funkcia) aj v kontexte škola.

Kontext, v ktorom sa funkcie posudzovali, sa ukázal ako podstatný činiteľ, ovplyvňujúci mieru pozitívnosti postojov k nim. Vzhľadom na možnosti, vyplývajúce z organizácie výskumu (limitovaný rozsah metodiky) boli použité dva kontexty: rodina a škola. Postoje Slovákov v Maďarsku vo všetkých sledovaných funkciách boli pozitívnejšie v situačnom kontexte „škola“ a tento rozdiel bol štatisticky významný. V skupine Slovákov na Slovensku sa rozdiel v prospech školy prejavil len v dvoch funkciách (dorozumievacej a hodnotovej). Ak teda zovšeobecníme tieto zistenia, výberový súbor Slovákov v Maďarsku charakterizujú **kladné postoje k sledovaným 4 funkciám materinského jazyka**, slovenčiny (na 10-bodovej škále sa všetky priemery pohybovali v pozitívnom póle). Poukazuje na to i celkové skóre v postojovej škále, ktorého výsledky sme popísali v grafe č. 5. **Miera pozitívnosti ich postojov**, ktorá je výrazom ich zovšeobecnenej skúsenosti s tým, do akej miery je daný jazyk nimi využívaný v konkrétnom kontexte (v našom prípade rodina, škola) na dorozumievanie (dorozumievacia funkcia), označovanie predmetov a javov (pomenúvacia funkcia), prenos špecifických kultúrnych hodnôt (kultúrna funkcia) a aký význam je osobou pripisovaný komunikácii v danom jazyku (hodnotová funkcia), **je však významne menšia**, ako komparatívnej skupiny Slovákov z národnostne zmiešaných oblastí Slovenska.

Attitudes of young Slovaks in Hungary to the functions of Slovak language (in two situational contexts)

This paper describes the empirical research results of the Slovak youth lingual-communication behaviour of Slovak youth in Hungary and in Slovakia, in situational context of intra-ethnic utilization of spoken Slovak language, whereas this investigation was carried-out in the above-mentioned countries in the year 2010.

Použitá literatúra a pramene

Euromosaic. The production and reproduction of the minority language groups of the EU.

Luxembourg, Office for official publications of the European Communities, 1996.

HÉBERT, L. T. *Functions of language*. Signo, 2011. Theoretical semiotics on the Web,

<http://www.signosemio.com/jakobson/functions-of-language.asp>

JAKOBSON, R. Linguistics and Poetics. In: SEBEEK, T. (Ed.). *Style in Language*.

Cambridge : Massachusetts, M. I. T. Press, 1960, 350-377.

NEWMAYER, F. J. *Language form and language function*. Massachusetts : Institute of Technology Press, Bradford Book, 1998.

Népszámlálás 4. Nemzetiségi kötődés – A nemzeti és etnikai kisebbségek adatai. Budapest, Nemzeti statisztikai hivatal, „2001“ (2002).

PIAGET, J. *Psychológia inteligencie*. Praha : SPN, 1970.

VYGOTSKIJ, J. S. *Myšlení a řeč*. Praha : SPN, 1970.

Recenzentka: doc. PhDr. Beáta Balogová, PhD.